

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות**

127

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"לך לך מארץך וממולדתך"

החקירה מול האמונה - כחמור מול אדם מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק

ויצחק בענין העקידה ומצא כאן היצר הרע לבטלו מעבודה זו בטענות שכליות כמו: 'שופך דמים אתה!' אתמול אמר לך: 'פי ביצחק יקרא לך זרע'! (בראשית טו) כא) 'ואנכי הולך עירי'! - (בראשית טו) בלי יורש רוחני שימשיך את דרכו. וכדי שלא יפול אברהם מתימתו, הראה לו הקב"ה ענן קשור אל ההר, שזה מין גלוי שכינה ומה נרמז לו בזה? אמנם יתכן ע"פ מה שכתב הרמב"ן ז"ל על פסוק: **"ויקרא אליו ה' באלני ממצא והוא ישב פתח האהל פתח היום"** (בראשית יח) - **"ביעקב אמר (בראשית לב ב) "ויפגעו בו מלאכי אלקים" ואין שם דבור ולא שחדשו בו דבר, רק שזכה לראיית מלאכי עליון וידע כי מעשיו רצויים. וכן היה לאברהם, בראית השכינה, זכות והבטחה!** כן נבין כאן, שלא היה כאן צווי ואזהרה, אלא הסכמה בלבד. ולמה היה צריך הסכמה? כיון שמצוה זו היא נגד דרכי החקירה, לשחוט אדם. וכל שכן לשחוט בן. וכ"ש לשחוט תלמיד מצוין. וכ"ש לשחוט יחיד מסוגל, שלא נשאר אחריו מי שיכיר האמת. ואין כאן אלא תמימות נפלאה!!

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארץך וממולדתך ומבית אביה אל הארץ אשר ארצך" (בראשית יב).
ג' מציאות מצא הקב"ה; אברהם - דכתיב: "ומצאת את לבבו נאמן לפניך" .. (נחמיה ט ח) הענין כך: כי השם יתברך חונן לאדם דעת להבין ולהשכיל ועל ידי כך, יתקרב אליו האדם במה שיוכל להשכיל וידע אותו כפי מה שיוכל לדעתו בשכלו, או אז, ה' יתברך מקרב אותו ומלמדו חכמה למעלה משכל האדם וזה: **"יהי חכמתך לחכימין"**.
 והנה אברהם אבינו ע"ה היה ראש הפילוסופים להבין כי יש ממציא כל המציאות בורא עולם ובראיות רבות כמבואר בפילוסופיה הנכונה. והבין כי עיקר הבריאה היא, לדעת אותו ולהתקרב אליו יתברך. וכל כך היה חזק מחקר שכלו ביסוד ה"ל עד שבנה על זה בנינים רבים ועצומים. עשר שנים נחשב בבית האסורים בכבלי ברזל, על אמונתו. ולא ענוהו מן השמים במשך זמן רב כזאת, אלא, הכל לנסותו, אם שכלו ומחקרו חזק. (עלינו להתבונן: מה זאת שנה אחת בבית הסוהר).

אמר הכתוב: **"קח נא" ופירש"י: אינן נא", אלא, לשון בקשה. אמר לו: "בבקשה, ממך עמוד לי בזה הנסיון שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש" (בראשית כב ב). היה אפשר לעמוד בנסיונות הראשונים גם על פי השכל והחקירה, אבל נסיון האחרון, אי אפשר לעמוד בו בדרך החקירה, אלא רק ע"פ דרך האמונה. ובזה נבין מה שאמר הכתוב: **"שבו לכם פה עם החמור"** ואמרו חז"ל: **"עם הדומים לחמור"** לפי שלא ראו הענן קשור אל ההר. ולכאורה קשה: למה לא לקח אותם שיראו את מסירת הנפש של עקידת יצחק ויהיה להם תועלת להתלמד מזה מסירות נפש? ועוד, למה קרא אותם חמורים, כשלא ראו את הענן שהיה מחוזה של נבואה, האם מפני שלא הגיעו למעלת הנבואה, המה דומים לחמור?!**

השכל והאמונה

כמו שכתב הזוהר הקדוש על הפסוק: **"ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים ויאמר אברהם - אברהם ויאמר הנני"** (בראשית כב). על דרך חקירתו ואמונתו של אברהם אבינו ע"ה איתא בזה"ק: **"הפסיק בין אברהם לאברהם. לאמר: שאין אברהם קדמאי - אברהם בתראי. קדמאי לא שלים - בתראי שלים"**.

בראית השכינה, זכות והבטחה

כראיתא במדרש שאמר: **"נאני בתמי אלף"** (תהילים כו).
 לכן זכה לענן קשור על ההר, שראה בזה חזק לכח תמימותו. ולכן כששאל להם אברהם אבינו ע"ה, אם רואים הענן שקשור על ההר ואמרו: "לא!" דן מזה, שאינם ראוים להיות אצל מעשה העקידה, שלא יקבלו תועלת מזה. ועוד יגיע להם חסרון, כי לא יבינו את זה ברוח חקירתם. ולהכיר את הסכמת הקב"ה

אמנם יתכן: כיון שע"פ דרך החקירה לא היה מובן מסירות נפשם של אברהם

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

שו"ת חברותא

עשון ביום טוב

כל נפש יש לה צורך לתענוג זה (עכ"פ בזמניהם), ומה שאין כן הצורך להזיע שהיא משום רפואה, כל אדם כשאינו בריא יש לו צורך לרפואה. לכן אף אם עכשיו הוא בריא ואין לו צורך לרפואה זו, מכל מקום נקרא הצורך לרפואה צורך לכל נפש שכל נפש אם לא תהא בריאה יהיה לה צורך לזה.

נמצא מדברי התוספות שכל דבר שיש בו צורך לבריאות ולרפואה נחשב לשוה לכל נפש, מפני שהצורך שוה לכל נפש, למרות שאופן עשית הבריאות והרפואה אינה שוה לכל נפש. ועל פי זה התירו האחרונים הנ"ל את העשון, שהעשון יש לו תועלת לעכל המזון כששבע ביותר או לגרוור תאות המאכל (לשון שו"ת כתב סופר סי' ס"ו). צרכים אלו יש לכל אדם גם מי שאינו מעשן ולכן מותר גם לעשן.

טעם המתירים את העשון בזמנו

אמנם הרבה אוסרים את העשון בזמנו שנתברר כיום שהעשון מזיק לבריאות וגורם למחלות קשות רח"ל, ואם כן אין העשון בזמנו כדבר של בריאות ורפואה, ואסור ביום טוב. לעומתם יש המתירים עדיין את העשון ביום טוב, משום שאף שנתברר שהעשון מזיק לבריאות, מכל מקום אין להכחיש שהעשון מועיל לתועלות הנ"ל שמנו האחרונים. למרות שההפסד רב מאד על הרווח, אך מצד הצורך שבו יש בו עדין הוא מועיל לרפואה מסוימת.

טענה נוספת יש כפיהם של המתירים את העשון ביום טוב, שאחר שנתברר שצורך רפואה מותר ביום טוב למרות שמי שאינו חולה אין לו צורך בה, מפני שאף הבריא אילו היה חולה היה לו צורך בזה ולכן הוא נחשב כצורך לכל נפש, אף הצורך לעשן סגריות שהוא מצד התמכרותו לניקוטין נחשב כצורך חולה. אף מי שאינו מורגל לעשן סגריות יהיה לו צורך בזה אם יתרגל ח"ו לניקוטין, והרי זה בכלל הדברים שיש בהם צורך לכל נפש וכצורך רפואה של חולה. ■

מותר, למרות שהדבר עצמו הוא עושה אינו שוה לכל נפש.

לפי זה עשון הסיגריות אסור ביום טוב, שהצורך לעשן אינו שוה לכל נפש, שהרי לא כל נפש צריכה את העשון, ולכן דינו כדין מלאכות שאינן שוות לכל נפש שאסור לעשותן ביום טוב. וכן דעת המגן אברהם (סי' תקי"ד סק"ד) האליה רבה (שם ס"ג) החיי אדם (כלל צ"ה סי"ג) שו"ת עמודי אור (סי' כ"ט)

החוות יאיר (בספרו מקור חיים שם ס"ד) הקרבן נתנאל (ביצה סופ"ב סק"י).

ולפי זה צריך בירור אם העשון אינו שוה לכל נפש כיצד התירוהו רבים מגדולי הפוסקים בדורות שלפנינו ובהם הפני יהושע (שבת ל"ט:) הפרי מגדים (סי' תקי"א משב"ז סק"ב) הגאון רבי יונתן אייבשיץ (בספר עיתים לבינה פ"ד מהלכות יו"ט ה"ו) הגאון רבי ברוך פרנקל (בהגהותיו על שו"ע סי' תקי"ד) החכם צבי ובנו היעב"ץ (כעדותו בספרו מור וקציעה סי' תקי"א) הגאון בעל מרכבת המשנה (בספרו שולחן עצי שיטים סי' ג' המכבה והמבעיר ס"א) ובשערי תשובה (סי' ר"י סק"ד וסי' תקי"א סק"ד) ובביאור הלכה (סי' תקי"א ד"ה אין עושין מוגמר)?

צורך בריאות ורפואה

התוספות במסכת שבת (ל"ט: ד"ה וב"ה מתירין) הוכיחו שאף לדעת בית הלל אסור ביו"ט לחמם מים לרחיצה שאין הרחיצה שוה לכל נפש. אמנם להבעיר עצים ולחמם מים על מנת להזיע (סאוה) מותר מן התורה, ורבנן גזרו בזיעה אטו רחיצה. ותמהו התוספות מה ההבדל בין רחיצה לזיעה שהרי שניהם אינם שווים לכל נפש? ופירושו התוס' שהרחיצה שאינה אלא לתענוג אסורה כמו מוגמר שאינה שוה לכל נפש, אבל להזיע שאינה תענוג אלא לבריאות הרי היא שוה לכל נפש.

בכוונת דברי התוספות פירשו האחרונים (הנ"ל) שהצורך לרחיצה שהיא לתענוג אינה שוה לכל נפש, שלא

מערכת 'חברותא'

מיוחד ל'גנזי המלך'

מסכת ביצה יב ע"א

שאלה: בשנים האחרונות פורסם מכתבם של גדולי הרבנים האוסרים את העשון ביום טוב, מאידך עדין אני רואה שישנם הרבה המתירים לעצמם לעשן ביום טוב, רצוני לברר: האם יש להם על מה לסמוך?

תשובה: בהיתר המלאכות שהותרו לעשות ביום טוב אמרה תורה "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לברו יעשה לכם" (שמות י"ב ט"ז), הרי שהמלאכות שנעשות לצורך אוכל נפש התירה התורה לעשותם ביום טוב.

בדף י"ב עמוד א' מבואר שדעת בית הלל שמתוך שהותרו לצורך הותרו נמי שלא לצורך" כלומר שכל המלאכות שהותרו לצורך אוכל נפש, הותרו לעשותן גם לצורך שאינו אוכל נפש, ובמסכת כתובות (ז.) פירש רב פפא את המקרא "אך אשר יאכל לכל נפש" שרק דבר השוה לכל נפש התירה תורה לעשותם ביו"ט, ומה שאין כן דבר שאינו שוה לכל נפש ואינו צורך כי אם למפונקים אסור לעשותו ביו"ט.

טעם אסור העשון

עוד נתבאר במסכת כתובות (שם) שחייט צבי מותרת ביו"ט, למרות שאין אכילת צבי שוה לכל נפש אבל הוא צורך לכל נפש. בביאור החילוק שבין "שוה" לכל נפש לבין "צורך" לכל נפש מצינו פירושים שונים. הפירוש הידוע הוא, שהצורך לאכילה עצמה צורך כל נפש שכל נפש צריך לאכול, וממילא אין חילוק אם הוא שוחט בהמה או צבי על מנת לאכול, מה שאין כן הצורך למוגמר אינו שוה לכל נפש ולכן הוא אסור. נמצא שהחילוק בין האסור והמותר במלאכת אוכל נפש, תלוי אם הצורך שוה לכל נפש, ולא בדבר עצמו אם הוא שוה לכל נפש. כל שהצורך שוה לכל נפש הרי הוא

מחשבה

”וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ”

הרעב שעתיד לבוא יהיה הקשה מכולם

אמר על כך הרב מפוניבוז' זצ”ל: מהו טיבם של ימי רעבון? - שכולם מסתפקים במועט ואפילו פרורי לחם נחשבים ללחם. בשעה של בצורת וצמאון גדול מסתפקים השותים בטיפות בלבד והם גם אינם בודקים מה טיבם, אם הם נקיים, או לא. זהו גם הקושי ברעב וצמא לדבר ה', שגם אז לא מחפשים דברים גדולים ומסתפקים במועט. כמו ברעב, גם אז, מרוב רעב לדבר ה', לא מדקדקים בטיבם ובאכותם של דברים, אלא שמחים ומאושרים מכל הבא ליד וזוהי סכנה גדולה. ■

המדרש אומר: 'עשרה שני רעבון באו לעולם אחד בימי אדם הראשון.. ואחד בימי למך.. ואחד בימי אברהם.. ואחד לעתיד לבא שנאמר: "הנה ימים באים נאם ד' ה' והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה'" (עמוס ח). (מ"ר בראשית כה ג). בפרקי דרבי אליעזר נאמר: שהרעב האחרון יהיה הקשה מכולם. ולכאורה הדבר אינו מובן: והרי אין לך ברכה גדולה יותר מכך, שלעתיד לבוא יהיו הכל צמאים לשמוע את ה'. ומה קשה ברעב הזה?

רמז

”יִדְעַ תַּדַּע כִּי גַר יִהְיֶה זַרְעֲךָ”

הפסוק על שעבוד מצרים כולל את רמזי הצומות

י' של "ידע" - רומז לצום י' בטבת. ת' של "תדע" - רומז לשני צומות - תשעה באב ותענית אסתר. כ' של "כי" - רומז ליום הכפורים. ג' של "גר" - רומז לג' בתשרי שבו חל צום גדליה. י' של "יהיה" וז' של "זרעה" - מרמזים ל"ז בתמוז. ■

בפסוק: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם.. נאמר לראשונה לאברהם אבינו על השעבוד שישתעבדו בני ישראל במצרים. חכמי ישראל מצאו בראשי התיבות של המלים בפסוק, רמזים לששת הצומות של עם ישראל:

מעשי גדולים

'אדון עולם'

מדוע נקבעה תפילת 'אדון עולם' בראש תפילת שחרית?

עד שבא אברהם וקראו: אדון.. (ברכות ז:). וכיון שבאותה מסכת נאמר: שאברהם הוא שתיקן את תפילת שחרית. 'תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא: "אברהם תקן תפילת שחרית"..' (ברכות כו:), על כן, לזכרו הטוב, נפתחת תפילה זו, על ידינו, ב'אדון עולם'.

ראה הגאון מוילנא את ההסבר, התפעל ואמר למחבר: "אילו רק בשביל פירוש זה כתבת את ספרך היה הדבר כדאי" ומיד חתם על הסכמה. ■

אל הגאון מוילנא, בא פעם יהודי ובידו עותק מספר שהוא מבקש להוציא לאור על סדור התפילה ובקש את הסכמתו של הגר"א. עיין הגר"א בספר ומצא שהמחבר דן בו כשאלה מדוע קבעו את שירו של רבי שלמה אבן גבירול, 'אדון עולם' בראשית של תפילת שחרית? והשיב, שחז"ל אומרים במסכת ברכות: 'אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: "מיום שברא הקב"ה את העולם, לא היה אדם שקראו לקב"ה אדון,

פרשת 'לך לך'

"אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה"

לעתיד לבוא ה' יושב לימינו של אברהם ומושיב את המשיח לימינו...

הרה"ג שלמה ליונשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"ויגלף אבנם כאשר דבר אליו ד' ויגלף אתו לוט" (בראשית יב ד)

אברם החל ללכת מיד כשמע את דבר ד'. בדרך כלל, כשאדם עובר ממדינה למדינה הוא מקדיש זמן רב ל'סדורים' ולארגון ואילו אצל אברהם הדברים התבצעו מיד.

כתוב: **"ויגלף אבנם" ובפסוק הבא כתוב: "ויקח אבנם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו".**

האם יתכן שקודם הלך אברהם ורק לאחר מכן לקח את שרי אשתו?!

אומר 'העמק דבר': לוט, שלא היה צדיק כאברהם, הצטרף מיד אל אברהם, אך השאיר מאחוריו את אשתו, כדי לסדר ולארגן את הדברים. אברהם יצא והמתין לנשאים מאחור וכשהגיעה אשת לוט לאחר שסדרה את כל הענינים, אז לקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט וילכו לארץ כנען...

הסבר נוסף: **"ויגלף אתו לוט" - ד' הבטיח לאברהם הבטחות גדולות: זרע (=אברהם היה אז בן שבעים וחמש וללא ילדים), שם גדול בארץ וממון. אבל אברהם הולך לפי ציווי ד' ולא כפי ההבטחות. כי נאמר: **"כאשר דבר אליו ד'"...** כשד' אומר ללכת - הולכים...! אבל לוט - עליו נאמר: **"ויגלף אתו"**, כי לוט לא הלך עפ"י ציווי ד', אלא כשמע את ההבטחות אמר: "אם מחלקים לאברהם כסף - אני אתו!"**

הסבר נוסף; כתוב: **"ויגלף אבנם.. ויגלף אתו לוט" ובפרק י"ג פסוק א' כתוב: "וינצל אבנם ממצרים.. וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה" ובפסוק ה' כתוב: "ונגם ללוט ההלף את אבנם היה צאן ויבקר" ובפסוק י"ד כתוב: "וד' אמר אל אבנם אחרי הפרד לוט מעמו...".** יש ההבדל בין "עמו" ו"אתו". "עמו"

היה זקוק 'סעד לתמכו', שכן אברהם הלך רק לפי ציווי ד' ואילו נח היה זקוק 'סעד לתמכו'. וגם לוט שהיה הולך "אתו", משמע שהיה זקוק 'סעד לתמכו' מאברהם, כי צריך היה לעודד אותו לאורך כל הדרך.

"ויקח אבנם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת"

הנפש אשר עשו בחרן... (בראשית יב ה)

"ואת כל רכושם אשר רכשו" - מאימתי אהב אברהם אבינו רכוש?

ממונם של צדיקים, חביב עליהם

מעיד על קשר חזק יותר מאשר "אתו". כאשר התחיל לוט ללכת עם אברהם הוא לא היה קשור אליו כל כך, לכן נאמר: "אתו". לאחר ששהו במצרים הקשר התחזק ולכן נאמר: "עמו".

אך במצרים לוט התקלקל ומיד לאחר מכן נפרדו על רקע הגזל של רועי לוט. ושוב מתארת המלה "את" את הקשר ביניהם, שנאמר: **"ונגם ללוט ההלף את אבנם היה צאן ויבקר..."** מסביר ה'בן לאשרי'; אצל אברהם

אבינו כתוב: **"ויאמר אלי ד' אשר התהלכתי לפניו..."** (בראשית כד מ) ואילו אצל נח כתוב (בראשית ו ט): **"נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח"**.

ומסבירים חז"ל שאברהם אבינו לא

עלי הגיון

318 עבדי אברהם

הקשר שבין אליעזר עבד אברהם לרבי אליעזר שבגמרא

למדנו שאברהם אבינו לקח אתו שלש מאות ושמונה עשר איש ואומרים חז"ל (נדרים לב.): שהכונה לאליעזר, שאליעזר בגימטריא 318, כלומר שנלחם עם אליעזר בלבד.

הגמרא (סוכה לא.) מספרת: על אשה שבאה אל רב נחמן ואמרה לו שריש גלותא והחכמים יושבים בסוכה גזולה, כי מי שכנה את הסוכה שישבו בה, גזל את הסכך והדפנות. צוחה ולא השגיח עליה רב נחמן.

אמרה לו: "לסבא שלי, אברהם אבינו, היו 318 עבדים ואתם לא משגיחים בי?" ותמוה; האם זו היתה המעלה הגדולה של אברהם אבינו? וכי אין לו מעלות אחרות להשתבח בהן?!

אמר רב נחמן: ש"אין לה, אלא, דמי עצים בלבד".

דברי הגמרא צריכים ביאור.

אומר ה'כרם חמד': יש מחלוקת בגמרא שם, האם סוכה גזולה פסולה, או כשרה. רבי אליעזר סובר שהיא פסולה.

ולפי זה יש לפרש שהאשה צעקה: "לסבא שלי היו 318 עבדים". וחז"ל אומרים: שהכונה לאליעזר. ובכך רצתה לרמוז להם שרבי אליעזר אומר שסוכה גזולה פסולה. ואם כן איך אתם יושבים בסוכה גזולה?!

ולמה רב נחמן לא השגיח בה ואמר שהיא צווחת לשוא?

כי רבי אליעזר אומר שסוכה גזולה פסולה במקרה שאחד בנה לעצמו ובא השני ואמר לו צא והתישב במקומו. אבל אם אחד גנב קורה והניחה בסוכה, גם רבי אליעזר מודה ש'אין לו, אלא דמי עצים'. וזהו שאמר לה רב נחמן: "אין לה, אלא דמי עצים", כי במקרה כזה גם רבי אליעזר מודה שאין זו סוכה גזולה ומותר לשבת בה. ■

ולכן אין מניעה לקחת כסף מפרעה, כי כאן, אין כל חשש של: "כחי ועצם ידי".

"יניחי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברהם" (בראשית טו יב)

זו הפעם הראשונה שמוזכרת המלה "שמש". מדוע?

אומר ה'משך חכמה': עד אז אנשים האמינו שהשמש היא האלקים שצריך לעבוד לה וקראו לה "המאור הגדול". אברהם אבינו היה הראשון שאמר: שיש מעל השמש! ו"המאור הגדול" - הוא - רק שמש. ומאז קראו לה, בשם זה - "שמש". ■

"ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ד' קל עליון" (בראשית יד כב)

ומדוע מעם פרעה הסכים אברהם לקחת כסף, כמו שנאמר (בראשית יב טז): "ולאברהם היטיב בעבורה ניהי לו צאן ובקר"?!

אומר ה'משך חכמה': אברהם אבינו ניצח במלחמה ואז יש חשש שאדם יאמר: "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים ח).

לכן לקח אברהם את ידו ואמר: "הרמתי ידי אל ד' קל עליון" שהוא נתן לי את הנצחון. לכן אין לי קשר לשלל הזה, שאינו שייך לי כלל! אבל אצל פרעה כל הענין היה נס.

יותר מגופם' (סוטה יב.), כי לשם קיום מצוות צריך כסף.

זאת הסבה, אומר הרמב"ם: שד' הבטיח בתורה רק הבטחות גשמיות. כמו (ויקרא כו ד-ה): "ונתתי גשמיכם בעתם... והשיג לכם דיש את בציר" ומה עם הבטחות של עולם הבא? התורה לא הזכירה כלל את עניני העולם הבא, כי את המושגים הללו לא ניתן להסביר במונחי העולם הזה.

אך המגיד מדובנא ממשיל לנו משל, המבאר את דברי הרמב"ם:

סוחר נקלע לעיירה ובקש מעגלון אחד מאנשי המקום להוביל אותו ואת סחורתו לביתו.

העמיס העגלון הכפרי את הסחורה על עגלתו ומיהר לביתו להביא סיר מרק, שיהיה לו במה להשביע את רעבונו בדרך. נזעק הסוחר ואמר לו שהמרק עלול לקלקל את הסחורה וכי כל הוצאות האוכל שברדך הינם על חשבוננו ואל לו לעגלון לדאוג כלל בנושא זה.

כך אומר ד' לאדם: "נתתי לך חכמה ודעת, אל תשקיע אותן כל הזמן בהבלי העולם הזה, ברדיפה אחר כסף וזהב. אל תלכך את הסחורה..."

מתנצל האדם ואומר: "אבל מה אעשה, הרי אני צריך גם לאכול"? עונה לו ד': זה עלי! איך? עי' "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה".

"כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאלה" (בראשית יג ט).

מסביר ה'קהלת משה': לעתיד לבוא ד' מושיב את אברהם אבינו משמאלו ואת המשיח מימינו.

אומר אברהם אבינו לד': "בן בני יושב לימינך ואני יושב משמאלך"?!

אומר ד' לאברהם: "הלא אני יושב לימינך?!" אומר המשיח: "רבש"ע, מדוע הנך יושב לימינו ולא לימיני?!"

עונה לו ד': "הלא אתה יושב לימיני?!"

לויט, אבי מואב, הוא הסבא של המשיח, שיבוא מרות המואביה. אומר אברהם ללויט: "אם השמאל ואימנה" - אם תאמר שאני יושב מצד שמאל של ד', אין זה כך, כי ד' יושב מימיני!

"ואם הימין ואשמאלה" - ואם תאמר שאתה יושב לימין ד' הלא ד' יושב לשמאלך!

"לך סאָרץך וּמולדתך"

1 >>> המשך מעמ' 1

ע"י הענן שקשור על ההר, ג"כ לא זכו! ונמצא שיותר טוב להם שלא ידעו מזה כלל.

ולכן אמר להם: **"שִׁבּוּ לָכֶם פַּה עַם הַחַמּוֹר"** שאתם עדיין **"עם הדומים לחמור!"** כי דרך החקירה, לגבי דרך האמונה - כחמור לגבי אדם! לכן, **"שִׁבּוּ לָכֶם פַּה"** ואין אתם ראויים לראות מעשה העקידה שיסודה בדרך האמונה והתמימות. וז"ש: **"אברהם קדמאי - לא שלים"** - היינו: אאע"ה מתשעה נסיונות 'לא שלים' - יען כי גם רוח החקירה מחייב כן ואין כאן בירור על כח אמונתו ותמימותו. אבל **"אברהם בתראי - שלים"** - הנסיון האחרון 'שלים' - מכאן בירור על כח תמימותו הנפלאה ואין כאן שום בית מיחוש מהשמא יאמרו הגוים הנ"ל. ומזה ראייה, שגם כל הנסיונות הקודמים עמד בהם מצד אמונה והתמימות.

"וּמַצְאָת אֶת לְבָבו נְאֻמָּן לְפָנֶיהָ" - גם ראינו כשמסר עצמו לאור כשרים לקדש שם שמים, כ"כ היתה השכלתו חזקה, עד שבנה עליה בנינים לסבול כ"כ משך זמן רב ובכל מיני סבל. התבוננו וציירו היטב הדבר הנשגב הזה והשתוממו על זה! ואז, דוקא, כשמסר עצמו כל כך לעבוד את שכלו, ראה הוא יתברך שראוי הפילוסוף הנפלא הלזה, אשר יכול לסבול בעבודת שכלו, להיות עבד נמכר לשכלו, בעת ההיא, נגלה אליו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא: **"וְיֵאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ"** - אחרי שהרגיל עצמו להיות עבד, על ידי שכלו, מכל שכן, שיהיה עבד ה' על ידי אמונה.

וכענין שאמר דוד המלך ע"ה לשלמה בנו: **"וְחָזַקְתָּ וְהֵייתָ לְאִישׁ בַּפִּסּוּק: וְיִקְרְבוּ יְמֵי דָוִד לְמוֹת וַיְצִו אֶת שְׁלֹמֹה בְנוֹ לֵאמֹר: אֲנֹכִי הֵלֶךְ בְּדַרְךְ פֶּלֶא אֶרֶץ וְחָזַקְתָּ וְהֵייתָ לְאִישׁ"** (מלכים א ב) פירוש להוציא לפועל כחות האדם באשר הוא אדם ואז: **"וְשִׁמְרַתָּ אֵת מְשַׁמְרַת ה' אֶלְקֶיהָ לְלִבְתָּ בְּדַרְכֵינוּ לְשִׁמֵּר חֻקְתֵינוּ מְצֻוֵתֵינוּ וּמְשַׁפְּטֵינוּ וְעֲדוּתֵינוּ כִּפְּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תִּשְׁכַּיֵּל אֵת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְאֵת כָּל אֲשֶׁר תִּפְנַח שֵׁם"** כי האמונה הבאה אחרי מחקר השכלי, או על ידי ידיעת התורה, תהיה חזקה מאד בל תמוט. ולכן לא נגלה אל אברהם ע"ה רק אחר שראה שנתחזק שכלו ואז יהיה כלי מחזיק לעבודתו יתברך ונגלה אליו. וזו 'מצייאה גדולה' כי האדם בעל בחירה, ואילו לא סבל כל כך במחקר השכלי לבד, לא היה ראוי לגלוי שכינה! ולא היה לנו

בתקופו הרב. ולא פעלו כל מלחמותיו להטרידו מצדקתו מאומה, אשר לא היה בצווי, רק השכלה מעצמו, אתמהה ואשתומם, היאומן והישוער, פילוסוף נפלא כזה! ולא די זאת, אלא שמסר עצמו למיתה משונה, לשריפה נוראה בלי צווי, הכל במחקר שכלו הוד! היאומן לנו תוקף גבורת שכלו?

ולפי השערתנו, זה גדול הרבה מעקידת יצחק! והנה העקידה פרשה שלמה בתורה וכל הגבורות ונפלאות מהפילוסוף הנפלא הלזה **"עצמו מספר"**, לא באו בתורה רק ברמז: **"אור כְּשֵׁדִים"**. והנראה לי דבר נפלא: כי התורה לא באה רק למעלה מהשכל וכל המכין עצמו במה שיכול ובמה שיוכל להבין בשכלו, אז בא לכלל התורה שהיא למעלה מהשכל. ולכן כל הדברים והגבורות שפעל אברהם אבינו ע"ה קודם שנגלה אליו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, הכל היה בשכלו ולא בצווי, אף על גב שאם לא היה בא לכלל השכלה גדולה כזו, לא היה ראוי לקבלת התורה בצווי ולא היה ראוי לגלוי ה'. מכל מקום, כיון שלא היה, אלא, רק בשכלו, לא באה בתורה, אלא, רק ברמז. מה שא"כ עקידה היה בצווי השם יתברך, ע"כ נאמרה פרשה שלמה.

ומזה נוכל להבין המתנה היותר גדולה אשר זכינו להיות מצווים ועושים, כי כל נפלאותיו עם כל היותם נפלאים, אשר פעל בשכלו, לא באו רק ברמז. והעקידה בביאור רחב. ומעתה, מי יוכל לשער השמחה הגדולה שזכינו להיות מצווים והכל בזכות אברהם אבינו ע"ה שהוא עשה את מסילת הברזל ואנחנו הולכים על מסילת הברזל שלו, אשרינו מה טוב חלקנו.

'מצווה ועושה'

הטו אזניכם לדברים נפלאים אלה ונבין כמה מחויב האדם להוציא כח שכלו לפועל ולשעבד חושיו וכוחות נפשו לעבודת השכל, כדי שיהא מוכן למתנה הגדולה **'מצווה ועושה'** וזהו כלל הלמודים והחינוכים. וזוהי כונתם ז"ל: **"לְשַׁמֵּר אֵת דְּרָךְ עַץ הַחַיִּים"** (בראשית ג) ללמדך: **"שְׁדֵרְךָ אֶרֶץ קְדָמָה לְתוֹרָה"**, **"עַץ הַחַיִּים"** - זה תורה. ו**"דְּרָךְ עַץ הַחַיִּים"** - זה דרך התורה. וזהו הדרך שדרך בה אברהם אע"ה, עד שבא לכלל התורה. ■

ח"ו תורה! ורק על ידי בחירתו, זכינו לכל הכבוד כהיום הזה. ואם כן יצא לנו מזה דבר חדש, שאין האדם ראוי לקבל התורה באמת, עד שתקרא תורה דיילה כאז"ל: **"וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמֵם וְלַיְלָה"** (תהילים א) ואין זה, אלא, כשיוכל לסבול הרבה בשביל עבודת השכל, שמרגיל עצמו לשמוע לעצת שכלו, אף אם יסבול הרבה ח"ו בשביל זה. ולא כדרך בני אדם שתיכף כשידמה לו שהוא הולך בדרך התורה, עומד ומצפה תכף ומיד שינחהו מן השמים לטוב, גם בזה העולם. אלא יחשוב: יהיה, מה שיהיה, ח"ו, מדרך הטוב לא יסור, כאברהם אע"ה, אשר סבל עשר שנים יסורים רבים ועם כל זה לא זז מגורת שכלו, שלא לנטות ממסבב כל הסבות, עד שהפיל עצמו לכבשן האש בעבור מחקר שכלו ולא נטה מהאמת, אף שעד עתה לא עזרוהו כלל. ואז הוא ראוי לקיום התורה, כמו עבד נמכר היה לעצת שכלו, מכל שכן, לצווי השם יתברך בגלוי ואז ראוי לברכות התורה והבטחותיה, לראות עין בעין.

הציץ עליו בעל הבירה

ולדעתי זה מבואר במדרש על הפסוק: **"וַיֵּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם"** - **'משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר: 'תאמר, שבירה זו בלא מנהיג?' הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו: 'אני הוא בעל הבירה' (מ"ר בראשית ל ט א).**

ולכאורה נראה, שעד עתה לא ידע שיש לעולם מנהיג, א"כ איך מסר עצמו למיתה? אמנם, לפי הנ"ל ניחא. הוא סבר, שמן השמים אינם עוזרים להולך בצדק בעולם הזה ושכרו רק בעוה"ב. כיון שראה שניצל, אמר: יש גם בזה העולם עזר לצדיקים - וזה לא ידע עד עתה. ובדרך זה ניחא, מה שהיה קשה לי הרבה, מדוע לא נזכר מעשה אור כשרים שמסר עצמו למיתה מדעתו ומשכלו? הלא לכאורה, זה היה יותר מעקידת יצחק בנו שהיה בצווי השם יתברך! ובעקידה, נאמרה פרשה שלמה ומעשה נורא, שיעמוד אדם משכלו נגד העולם כולו בדעתו ולא יפותה מהם כמלוא נימא ויעמוד בצדקתו זמן רב כזה ולא ימשך אחר משפחתו ואחר כל העולם ואדרכא, לחם עמהם ומרד במלך גדול כנמרוד אז

דפוס הכהנים

03-6162236

חזרה בתשובה
להאוג'ניו בן צ'ינציה אסתר

לעלוי נשמת
ברכני בנדרשו בן מכרוקה

ברכה והצלחה
לאילן חי בן ג'לסינה
ושותפיו

ברכה ושלום
למשפחתו של
רוברט בן רינה

דבקית בתורה
לג'יוסאפה ואלברטו בני
רוסנה

יעמדו על הברכה

נחת רוח והצלחה
לקלאודיו בן סרגאלה

רפואה שלמה
לבאקי בת ג'יוליה

ברכה והצלחה
למשה בן נורא

רפואה שלמה
למסעודה בת ליוה

להדר בקודש

מוכר ספרי תורה חדשים
שנכתבו ע"י סופרים מוסמכים ור"ש

תפילין מיוחדים מוכרמים גסה
במחיר מיוחד - 1599 בלבד! (מסמכת להחליטה)

לכל הרוכשים ספר תורה עד חנוכה
יקבלו - תיק מפוראר לס"ת **מתנה**
או ספר הפטרות מיוחד **במתנה**
אחריות לכל החיים!

לפרטים והזמנות: 052-80-777-22

אוצרות חיים

שבת כופש תורנית עם ארגון
"אוצרות חיים"
פרשת חיי שרה 17-18/11/06
במלון הגליל בנתניה ★★★★★

בהשתתפות
הרב ישראל נח ברגר שליט"א
רב אורח
הפיטון דוד שלמה שירו

באוירה רחמנית גבוהה -
פעילות חינוכית -
סוגל שבת סביב שולחנות ערוכים -
סעודות שבת עשירות -
הרצאות ארתקות

בלפרטים:
טל' 03-6880091
פלאפון 050-3131740/1

'ליחיות באמת'

הרב

אמנון יצחק

שליט"א

ביום ראשון יד' בחשון 05/11/06

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:00

גדרה

דמי כניסה 10 ש"ח

באולמי אוריון המפוארים - ויצמן 7

לטל': סבי לוי 054-2223490 או סיגל סיבוני 050-4341306 או 08-8594447

ההרצאות מאובטחות © כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

WWW.SHOFAR.NET

הכונו למעמד הבא באצטדיון רמת גן!

כל הממלא הוראת קבע זו על סך \$28 זכאי לשני כרטיסים חנם לארוע הבא בנוסף לכל ההטבות המפורטות כאן

להרזיח בגדול!

בתוכנית 'כח כפלים'

\$28 מכספי מעשר

ותקבלו-

סוף שבוע ששי שבת - ח'נים
 קלטות וידאו, CD, טייפ, ספרים - ח'נים
 טיול לאתרים בצפון - ח'נים
 מנוי שנתי לעתון 'ארבע כנפות' - ח'נים
 מנוי שנתי ל'גנזי המלך' - ח'נים

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית "כח כפלים" למשך שנה מינימום

תאריך _____

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____

1. אני/הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____

ר/ח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בית _____ פלאפון _____

מס' חשבון בבנק				סוג חשבון	קוד מסלקה
1	2	3	4	5	6
2	3	9	2	קוד מס' חשבון	
מס' חשבון				סניף בנק	קוד מסלקה
2	3	9	2	מס' חשבון / מס' מזזה על הלקוח בחברה	

נתונים: לכם בזה הוראה לחיוב חשבונות/נו הג'ל בסניפכם, בגין תרומתי ל"שופר" בסכומים ובמועדים שיומצאו לכם מידי פעם בפעם באמצעי מנטקי, או רשימות ע"י "שופר" כמופרט מטה ב"פרטי ההרשאה".

(2) ידוע לי/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לביטול ע"י הודעה ממוי/מאתנו בכתב לבנק ול"שופר" שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה בבנק וכן ניתנת לביטול ע"י הוראת כל דין. ב. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על ידינו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. ג. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מששעים ימים ממועד החיוב, אם אוכיח/נוכיח לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו. (3) ידוע לי/לנו כי הפרטים שצוינו בכתב ההרשאה ומילויים, הם נושאים שעלינו להסדיר את המוטב. (4) ידוע לי/לנו כי סכומי החיוב ע"י הרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לי/לנו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בגין חיובים אלה. (5) הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הרשאה זה, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצוע. (6) הבנק רשאי להוציאני/נו מן ההסדר המפורט בכתב הרשאה זה, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע לי/לנו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. (7) נא לאשר ל"שופר" בספח המחובר לזה, קבלת ההוראות אלו ממוי/מאתנו.

פרטי ההרשאה:

- 1. סכום החיוב ומועדו, יקבעו מועד לתת ע"י "שופר" עפ"י (העקרונות לקביעתם).
- 2. מדטי החיוב: סמן במשבצת המתאימה
 - \$28 זכאות ליחיד
 - \$56 זכאות לזוג

"שופר" ארוגן להפצת ידעות מתחייב בזאת שלא למשוך מעבר לסכומים המגיעים לו. חתימת בעל/י החשבון _____

לחייב בתאריך:

20 לחודש 30 לחודש